

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

ПІДТРИМКА ЄС УКРАЇНИ В СЕКТОРІ ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА

← СИЛЬНІШЕ ВРЯДУВАННЯ

Україна — пріоритетний партнер Європейського Союзу. Підписання Угоди про асоціацію включно з поглибленою і всеохоплюючою зоною вільної торгівлі в 2014 році відкрило нову главу у відносинах між ЄС та Україною. Реалізація Угоди означає тіснішу співпрацю у сфері політики та безпеки та поступову економічну інтеграцію України в єдиний ринок ЄС. Угода також пропонує дорожню карту реформ в Україні, зокрема запровадження європейських стандартів і найкращих практик, зближення громадян України та ЄС, а також створення умов, щоб українські компанії могли конкурувати на європейських і світових ринках. Щоб допомогти Україні в цьому, ЄС та європейські фінансові установи з 2014 року залучили понад 13 млрд євро кредитів та 2 млрд євро грантових коштів для стабілізації економіки України, підтримки комплексних реформ і покращення життя її громадян.

Підтримка України з боку ЄС у цьому секторі зосереджена на

1. Юстиції
2. Боротьбі з корупцією
3. Правоохоронній діяльності

1. ЮСТИЦІЯ

Система юстиції охоплює керівні органи судової влади й суди, адвокатуру, нотаріат, систему виконання судових рішень, Міністерство юстиції та прокуратуру.

Що саме ЄС підтримує

- Приведення української системи правосуддя у відповідність до сучасних європейських стандартів для того, щоб забезпечити більш незалежну, професійну, ефективну й підзвітну роботу суддів, органів суддівського самоврядування та приватних юридичних професій (адвокатів, нотаріусів, виконавців судових рішень та арбітражних керуючих у справах про банкрутство) за допомогою проекту ЄС «Право-Justice»
- Впровадження кращих європейських практик у роботу нового Верховного Суду разом з експертами з верховних судів Європи через проект ЄС Twinning для Верховного Суду

Основні результати з 2014 року

- ✦ **Стратегію реформування судової системи на 2015–2020 роки затверджено у 2015 році.** Відтоді плани дій з її виконання затверджують щорічно, після чого поступово реалізують
- ✦ **Зміни до Конституції в частині правосуддя й новий закон «Про судоустрій і статус суддів» ухвалили у 2016 році, того ж року вони набрали чинності.** Відтоді оновлена Вища рада юстиції є вищим керівним органом судової влади, що застосовує дисциплінарні заходи щодо суддів, затверджує просування суддів по службі або їхнє звільнення, а також координує діяльність судів, Державної судової адміністрації, Національної школи суддів та Вищої кваліфікаційної

комісії суддів. Зміни також передбачають створення двох нових спеціалізованих судів: Вищого антикорупційного суду та Вищого суду з питань інтелектуальної власності

- ✦ **Громадяни України та юридичні особи отримали право подавати конституційну скаргу до Конституційного суду** на предмет відповідності певного закону Конституції України (тобто його конституційності) з 2016 року
- ✦ **Новий закон «Про Конституційний Суд» ухвалено у липні 2017 року.** Після призначення голови Конституційного Суду в лютому 2018 року суд почав виносити рішення з низки давно відкритих справ, у тому числі й сильно заполітизованих
- ✦ **Новий Верховний Суд розпочав роботу у грудні 2017 року,** його нового голову та 193 суддів відібрали в результаті двох відкритих і прозорих конкурсів у 2017 та 2019 роках. Чотири вищі суди, що раніше працювали окремо, увійшли до складу Верховного Суду
- ✦ **5180 суддів місцевих та апеляційних судів проходять кваліфікаційне оцінювання Вищою кваліфікаційною комісією суддів з 2015 року. Станом на травень 2019 року оцінювання пройшли 2325 суддів:** 79% з них (1829 суддів) – успішно, 181 суддя отримав мінімальний бал і не склав іспит, а ще 76 суддів були визнані такими, що не відповідають займаній посаді, за результатами співбесід з Комісією. Що стосується решти 302 суддів, Комісія припинила їхнє оцінювання у зв'язку з успішним проходженням конкурсів у Верховний Суд або у Вищий антикорупційний суд. Крім того, ще 2470 суддів (31% від усіх 8000 суддів) залишили свої посади з червня 2016 року, не чекаючи на кваліфікаційне оцінювання
- ✦ **Низку окружних судів створено шляхом ліквідації низки місцевих судів як частини реформи судової системи із грудня 2017 року.** Це зменшило загальну кількість судів відповідно до зміни щільності населення на певних територіях
- ✦ **Реформа системи виконання судових рішень розпочалася в 2016 році зі створення нового інституту приватних виконавців судових**

рішень, реорганізації пенітенціарної системи та подальшого розвитку системи пробації. Станом на травень 2019 року в країні працюють 176 приватних виконавців судових рішень із 800, яким Міністерство юстиції до кінця 2018 року планувало видати ліцензії. Відсоток успішного виконання судових рішень приватними виконавцями становив 83% у 2018 році, що утричі перевищує показник Державної виконавчої служби

- ✦ **Доступ до правосуддя покращився завдяки збільшенню мережі центрів надання безоплатної правової допомоги по всій країні: за даними Міністерства юстиції, в Україні було створено 535 центрів правової допомоги з 2013 року до травня 2019 року.** За інформацією Координаційного центру з надання правової допомоги, за цей період правовий захист було надано у 519 781 кримінальній справі та у 3 779 982 цивільних та адміністративних провадженнях. Більшість із них стосувалася соціальних питань, сімейних і спадкових справ. 58% клієнтів були резидентами України, середньомісячні доходи яких нижчі за подвійний розмір мінімальної заробітної плати; решта – люди з обмеженими можливостями, внутрішньо переміщені особи, ветерани, діти та біженці
- ✦ **Новий Кодекс з процедур банкрутства ухвалено у 2018 році і підписано Президентом у квітні 2019 року.** Кодекс значно вдосконалив процедуру корпоративного банкрутства й запровадив процедуру банкрутства приватних осіб в Україні
- ✦ **Новий закон «Про пробацію» ухвалили в 2015 році, яким утворили Державну установу «Центр пробації» — незалежний орган при Міністерстві юстиції.** Він налічує 560 підрозділів і 2963 працівників. У 2018 році Центр пробації надав понад 30 тис. досудових протоколів на вимогу судів. Зараз 56 525 правопорушників перебувають на пробації

2. БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ

Корупція — це зловживання довіреною владою для отримання вигоди як у державному, так і в приватному секторах. А саме: надання чи отримання хабарів, витрата бюджетних коштів на власні потреби, розкрадання коштів, зловживання державними посадами, торгівля впливом і відмивання грошей. Корупція знижує якість державних послуг для громадян, призводить до підвищення цін через спотворення конкуренції, чинить перепони для інвестування та ведення бізнесу, перешкоджає інноваціям і створенню робочих місць, знижує якість освіти та охорони здоров'я, погіршує стан довкілля та має багато інших негативних наслідків для суспільства загалом і для кожного окремого громадянина.

Що саме ЄС підтримує

- Створення та повноцінний запуск в роботу новостворених антикорупційних органів за допомогою Антикорупційної ініціативи ЄС:
  - Національного антикорупційного бюро, спеціалізованого правоохоронного органу, що розслідує корупційні правопорушення, вчинені високопосадовцями, а також злочини, які завдають серйозної шкоди державі
  - Національного агентства з питань запобігання корупції, антикорупційного агентства, яке перевіряє електронні декларації державних службовців, шукає конфлікт інтересів і перевіряє фінансування політичних партій та виборчих кампаній
  - Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, органу, який контролює розслідування НАБУ і передає ці справи до суду
  - Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів
- Розширення можливостей громадських антикорупційних організацій, журналістів-розслідувачів та органів місцевого самоврядування з метою запобігання, виявлення й боротьби з корупцією

Основні результати з 2014 року

- ✦ **Головні антикорупційні установи** — Національне антикорупційне бюро України, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національне агентство з питань запобігання корупції та Агентство з розшуку й менеджменту активів — **розпочали свою роботу**
- ✦ **Електронну систему декларування активів державних службовців, що відкрита для громадськості, запущено у 2016 році.** Це є важливим кроком для забезпечення прозорості активів державних службовців. Втім до жовтня 2018 року Національному агентству з питань запобігання корупції вдалося перевірити лише 400 із 2,7 млн е-декларацій, завантажених в систему в 2018 році
- ✦ **Закон про створення Вищого антикорупційного суду ухвалили у червні 2018 року.** Він відповідає рекомендаціям Венеціанської комісії щодо надважливої ролі міжнародних експертів у відборі суддів. Суд є завершальною ланкою спеціалізованої антикорупційної інфраструктури: він виноситиме рішення у справах, що розслідує Національне антикорупційне бюро України та скеровує до судів Спеціалізована антикорупційна прокуратура. У квітні 2019 року було призначено 38 суддів Вищого антикорупційного суду. Суд розпочав роботу 5 вересня 2019 року
- ✦ **Нову електронну систему державних закупівель ProZorro запустили в роботу в 2016 році.** Вона має унікальне програмне забезпечення з відкритим кодом, що надає повну інформацію про всі державні тендери та їхні результати за принципом «всі бачать все». З початку запуску у 2016 році та до кінця 2018 року в системі було зареєстровано близько 35 тис. замовників і більше 210 тис. постачальників, оголошено 2,7 млрд тендерів загальною вартістю 2072 трлн гривень

3. ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ

Правоохоронні органи та органи сектору цивільної безпеки охоплюють Міністерство внутрішніх справ, Національну поліцію України, Державне бюро розслідувань, Службу безпеки України, Державну прикордонну службу, національні та місцеві органи прокуратури.

Національна поліція забезпечує громадський порядок і розслідує злочини, які не підпадають під юрисдикцію Національного антикорупційного бюро, Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України та Державної фіскальної служби.

Державне бюро розслідувань розслідує злочини, вчинені високопосадовцями (колишніми президентами, урядовцями, народними депутатами, працівниками правоохоронних органів і суддями), за винятком випадків корупції, які розслідує Національне антикорупційне бюро, а також порушень здійснення військової служби.

Служба безпеки України (СБУ) проводить розвідувальну та контррозвідувальну діяльність, а також розслідує злочини проти національної безпеки, проти миру та безпеки людства, терористичні дії, контрабанду та порушення державної таємниці.

Національне антикорупційне бюро — це спеціалізований правоохоронний орган, відповідальний за розслідування корупційних правопорушень, вчинених високопосадовцями (народними депутатами, депутатами обласних рад, Київської та Севастопольської міських рад, суддями тощо), або корупційних злочинів, які завдали великих збитків державі.

Державна прикордонна служба охороняє кордон і бере участь у боротьбі з контрабандою та нелегальною міграцією.

До органів прокуратури належать Генеральна прокуратура, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, військові, регіональні й місцеві прокуратури. Вони забезпечують процедурне керівництво й нагляд

у розслідуваннях (тобто безпосередню роботу слідчих), здійснюють державне обвинувачення і представляють інтереси держави в окремих судових справах.

Що саме ЄС підтримує

- Створення ефективної правоохоронної системи за сприяння Консультативної місії Європейського Союзу (що діє з 2014 року й нараховує понад 260 міжнародних та іноземних експертів) і проекту «Право-Police». Це передбачає розробку стратегічних документів, проведення тренінгів, передачу обладнання, передачу кращих європейських практик з охорони правопорядку та зменшення злочинності. Зокрема, підтримка надається у вдосконаленні кримінальних розслідувань, охороні громадського порядку, забезпеченні прозорого та скоординованого розподілу повноважень серед правоохоронних органів, а також у питаннях ефективного управління персоналом
- Допомогу Національній поліції у питаннях концепції охорони громадського порядку під час демонстрацій та інших масових заходів і взаємодії поліції із громадою, включно з постачанням необхідного обладнання та ремонтом окремих поліцейських відділків через проекти «Підтримка реформи поліції в Україні» та «Право-Police»
- Консультування й навчання працівників правоохоронних органів і розвідки, слідчих і прокурорів щодо запобігання та ефективної боротьби з організованою злочинністю та незаконним обігом наркотиків у межах «Дії-ЄС: Заходи ЄС з питань протидії наркотикам та організованій злочинності» (EU-ACT)
- Вдосконалення кібербезпеки в Україні, зокрема розробку законодавства, принципів та рекомендацій щодо готовності та здатності протидіяти кіберзагрозам, а також практичних тренінгів для службовців у цій сфері через проекти «Підтримка кібербезпеки в Україні» та «Протидія кіберзагрозам, пов'язаним з виборами, та кампаніям з дезінформації в Україні»

Основні результати з 2014 року

- ✦ **Закон «Про національну безпеку», що був розроблений у тісній співпраці з ЄС, НАТО та США, ухвалено у червні 2018 року.** Він містить положення про парламентський нагляд за діяльністю правоохоронних органів і обмеження повноважень СБУ контррозвідкою, боротьбою з тероризмом та захистом державної таємниці. Його повна реалізація потребує змін до законів «Про Службу безпеки України» та «Про ефективний парламентський нагляд», які станом на травень 2019 року ще не внесені
- ✦ **Законом «Про Національну поліцію» було створено Національну поліцію України, яка в серпні 2015 року замінила міліцію. Процес переатестації колишніх працівників міліції завершився в 2016 році.** Першими кроками до переорієнтації на співробітництво між поліцією та громадою стало створення патрульної поліції у великих містах і створення підрозділів із взаємодії поліції з громадою по всій країні. Ефективність розслідування кримінальних справ посилено завдяки угоді про співробітництво з Європолем та створенню у 2018 році спеціального підрозділу з питань організованої злочинності. Відділ захисту свідків повноцінно функціонує з кінця 2018 року. У серпні 2017 року поліція та дев'ять компаній-перевізників підписали меморандум про взаєморозуміння для скорочення кількості зброї в незаконному обігу
- ✦ **Закон «Про кібербезпеку» набрав чинності у травні 2018 року,** він передбачає створення Державного центру кіберзахисту та урядової команди для реагування на надзвичайні ситуації, пов'язані з кібербезпекою, та для аналізу даних про кіберінциденти
- ✦ **Державне бюро розслідувань створили у листопаді 2017 року,** воно мало перебрати на себе більшість слідчих повноважень Генеральної прокуратури й розслідувати злочини, вчинені державними службовцями, які не входять до юрисдикції Національного

антикорупційного бюро. Бюро розпочало свою роботу наприкінці 2018 року, але все ще не здійснює всіх функцій

- ✦ **Реформа місцевих прокуратур розпочалася у 2014 році з ухвалення нового відповідного закону, різкого скорочення кількості місцевих прокуратур і кваліфікаційного оцінювання/перевірок місцевих прокурорів на відповідність займаним посадам.** До грудня 2015 року було створено 178 нових місцевих прокуратур на заміну майже 700 районних прокуратур, а також проведено конкурс на заповнення посад у нових прокуратурах. Загальна кількість їхнього персоналу скоротилася на 24%. На сьогодні 656 осіб було відібрано на посади керівників місцевих прокуратур та їхніх заступників, дехто з них раніше не працювали прокурорами та/або не мали управлінського досвіду
- ✦ **СБУ за останні роки викрила кілька десятків людей, залучених до міжнародного тероризму, і разом з іноземними партнерами ліквідувала їхні логістичні мережі.** Кільком сотням осіб, яких підозрюють у тому, що вони є бойовиками Ісламської держави, заборонили в'їзд до України
- ✦ **455 822 кримінальних злочини було зафіксовано у 2018 році, що на 9% менше, ніж у 2017 році,** згідно зі звітом Національної поліції за 2018 рік. Рівень розкриття злочинів збільшився із 41% у 2017 до 43% у 2018 роках

Вересень 2019